

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 250 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
Slovenski Narod veča letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Priprave za koncentracijsko vlado

Ljuba Davidović se je odločil za akcijo v smislu resolucije demokratske stranke. — Položaj je v njegovih rokah. — Izjalovljeni triki g. Vukičevića. — Pred krizo vlade.

— Beograd, 20. januarja. Komunique, ki ga je snočil objavilo predsedstvo demokratske stranke o razgovorih g. Davidoviča s predsedniki opozicije odnosno Kmečko-demokratske koalicije, je vzbudil v vseh političnih krogih veliko pozornost. Dočim je g. Davidović po tolikokratnih napovedih svoje akcije doslej vedno okleval in v odločilnih trenutkih ostal na pol poti, se smatra snočnik komunique za dokaz, da je g. Davidović zdaj odločen, da izvede akcijo, za katero je dobil sankcijo kongresa demokratske stranke in njegovo naravnost diktatorično pooblastilo, do končnega rezultata in cilja: koncentracija vseh demokratskih sil in sestava koncentracijske vlade.

V političnih krogih se posebno naglašja, da povdajra komunique potrebo revizije proračuna. To se tolmači tako, da namerava g. Davidović uresničiti svoj program še pred pričetkom proračunske razprave v Narodni skupščini.

Politični krogi smatrajo za postransko stvar, ali se bo to zgodilo potom spojitve Demokratske zajednice in Kmečko-demokratske koalicije v eno strankarsko celoto, ali pa samo potom čim tesnejšega sodelovanja v parlamentarni zajednici. Tudi v vladnih krogih priznavajo, da je položaj sedaj popolnoma v rokah g. Davidoviča ter da je nadaljni razvoj situacije odvisen od njegove odločnosti. Glede na to, da so se dosedajni razgovori vršili v glavnem med g. Davidovičem in Pribičevićem, so začeli iz vladnih krogov širiti verzije, da skuša g. Davidović razbiti Kmečko-demokratsko koalicijo ter da zahteva kot predpogoj za koncentracijo združitve SDS in DS. Ugleden prvak »Kmečko-demokratske koalicije«, na katerega se je obrnil vaš dopisnik za informacije, je izjavil, da snočni komunique predsedstva demokratske stranke potrjuje baš nasprotno. Takega pogoja g. Davidović ni mogel staviti že iz razloga, ker se je

g. Pribičević razgovarjal v imenu Kmečko-demokratske koalicije, nikakor pa ne kot šef SDS. Kmečko-demokratska koalicija je na zunanj slej ko prej absolutno enotna formacija.

Največje vznemirjenje je povzročil komunique demokratske stranke v ožji okolici g. Vukičevića. Odkrito priznava, da dela g. Davidoviča na sestavi koncentracijske vlade, je napravilo na vlado najmučnejši vtis. Vladni radikali priznavajo, da je ostala akcija g. Vukičevića, ki je skušal prehiteti g. Davidoviča in razširiti vladno kombinacijo v cilju koncentracije na Kmečko-demokratsko koalicijo, popolnoma brezuspešna.

Iz vrst Kmečko-demokratske koalicije je dobil g. Vukičević po svojih emisarijih, ki jih je pošiljal v zadnjem času k poedinim voditeljem, jasen odgovor, da opozicija pod nobenim pogojem ne sodelovati v vladi g. Vukičevića, da pa na drugi strani ne odklanja sodelovanja z radikali in koncentracijski vladi pod vodstvom g. Davidoviča.

G. Pribičević je po večeršnjem ponovnem sestanku z g. Davidovičem odpotoval v Zagreb, kjer se sestane z g. Stepanom Radićem. Na seji kluba Kmečko-demokratske koalicije, ki je sklicana za jutri, bo podal obširno poročilo o akciji g. Davidoviča in se splošno sodi, da bo Kmečko-demokratska koalicija že na tej seji sprejela važne sklepe, ki bodo merodajni za nadaljni razvoj položaja.

Današnji beograjski listi naglašajo, da prevladuje v političnih krogih vtis, da se bliža kriza celokupne vlade. Zanimivo je, da se širijo najrazličnejše verzije in kombinacije o bodoči vladi. Iz vladnih krogov je najznačilnejša verzija, po kateri je predistinjran za bodočega ministrskega predsednika notranji minister g. Čeda Radović, ki je bil baje po vplivu izven parlamenta baš iz tega razloga postavljen za notranjega ministra.

Naši gozdovi in rudniki

Dr. Žerjav kritizira proračun ministrstva za šume in rudnike. Socijalistični poslanec g. Petejan se zavzema za delavstvo. — Tudi poslanec vladne stranke kritizira državno gospodarstvo.

— Beograd, 20. januarja. Finančni odbor je včeraj pričel razpravo o proračunu ministrstva za šume in rudnike. Minister za šume in rudnike dr. St. Mičević je v svojem ekspoziciji priznal, da za stvarne potrebe v proračunu ni dovoljnih kreditov, marveč da se večina predvidenih izdatkov nanaša na personalne kredite. Obširno je govoril o aferah pri eksploatacijskih pogodbah ter poudarjal, da je odredil strogo preiskavo. Z novim gozdnim zakonom in z uredbo o komercializaciji državnih podjetij njegovega resora upa minister, da bo izboljšal sedanje stanje.

V razpravo je med drugimi posegel POSL. R. ŽERJAV, ki je v obširnem govoru ob največji pozornosti finančnega odbora podrobno obrazložil predloženi proračun in dokazal, da je proračun tako slabo sestavljen, da bi bilo nujno potrebno, da ga finančni odbor zavrne in zahteva temeljito revizijo.

Govorec o rudarstvu, se je med drugim obširno bavil tudi z bratovskimi skladnicami ter zahteval, da se priznajo upokojencem teh institucij primerne draginjske doklade, za katere na prispevajo poleg države primerno kvoto tudi rudarska podjetja. Kritiziral je redukcije gozdarskega osebja in uvajanje partizanstva.

Glede preskrbe soli je stavil konkretne predloge, ki bi omogočali, da bi z domačimi solarnimi krili ne le potrebe cele države, marveč bi lahko sol še izvažali tako, da bi si država prihranila ogromne izdatke za dobavo soli v inozemstvu in bi imela od prodaje soli še lep dobiček, prebivalstvo pa boljše in cenejšo sol. Po njegovem govoru je bila večerajšnja seja zaključena in se je razprava nadaljevala na današnji dopoldanski seji.

Danes je prvi govoril socijalist g. Petejan, ki se je obširno bavil z različnimi korupcijskimi aferami pri eksploataciji državnih gozdov ter zahteval, da se pri skle-

panju pogodb štiti tudi interesi delavstva, ki je sedaj izročeno na milost in nemilost raznim inozemskim kapitalistom. Obširno je govoril o položaju rudarjev ter se zlasti bavil z bratovskimi skladnicami, v katere je bilo vplačanih 9 milijonov zlatih kron, kar bi znašalo pri valorizaciji 1 : 14 približno 123 milijonov dinarjev. Govornik poudarja, da nima zaupanja v sedanjo vlado, ki za interese delavstva ni pokazala nobenega razumevanja in demontira še ono trohico socialne zaščite ki je obstajala doslej ter bo zato glasoval proti proračunu.

Naslednji govornik musliman gosp. dr. Behmen je kot član vladne večine obširno kritiziral neracionalno gospodarstvo pri eksploataciji gozdov ter zahteval, da se končno izdela točen program in zaimati pogozdovanje goščav. Obširno se je bavil z različnimi korupcijskimi aferami ter protestiral proti temu, da se krediti, določeni za pogozdovanje, uporabljajo v popolnoma druge svrhe. Zaključil je svoj govor z izjavo, da bo glasoval za proračun, ker upa, da bo minister kritizirane nedostatke popravil.

Nato je povzel besedo posl. SDS dr. B. Sarović, ki v času, ko to poročamo, še govori.

G. Vukičević v avdienci

— Beograd, 20. januarja. Danes dopoldne je bil g. Vukičević sprejet na dvoru v daljši avdienci. Kakor se zadržuje, je poročal kralju o sklepih snočnega ministrskega sveta, ki je razpravljal o amandmanih k finančnemu zakonu.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA

— Beograd, 20. januarja. Seja demokratskega poslanskega kluba je sklicana za dne 24. januarja. Istočasno se sestane tudi radikalni poslanski klub.

Svetozar Pribičević o političnem položaju

Danes je prispel v Zagreb Svetozar Pribičević. — Zanimive izjave o položaju po kongresu demokratske stranke. — Kmečko-demokratska koalicija se more pogajati z g. Vukičevićem samo kot celota.

— Zagreb, 20. januarja. Z današnjim jutranjim beograjskim brzovlakom, ki je imel polurno zamudo, je Jospel v Zagreb gosp. Svetozar Pribičević s svojo soprogo. Na kolodvoru so ga pričakovali narodni posl. g. Vilder, predsednik oblastnega odbora SDS g. Juraj Gasparac, predsednik zagrebske mestne organizacije dr. Tomašič in predstavniki poedinih strankinih organizacij demokratskega dijaškega kluba »Jugoslavija«. Na kolodvoru se je zbralo tudi mnogo pristašev SDS in HSS, ki so gosp. Pribičevića ob izstopu iz vlaka živahno in navdušeno aklamirali.

Po pozdravu s svojimi znanci in prijatelji se je odpeljal g. Pribičević v hotel »Esplanade«, na kar je po kratkem odmoru sprejel novinarje in jim podal izjave o aktualnih političnih vprašanjih. Namen zagrebskih posvetovanj je označil takole: Danes proučevanje položaja, jutri sklepanje, v nedeljo pa manifestacije.

Na vprašanje novinarjev, zakaj je imela o govoru g. Davidoviča na kongresu demokratske stranke SDS drugačno mišljenje, nego HSS, je g. Pribičević izjavil:

Ni bilo razlike v mišljenju, marveč samo v presoji. Predvsem je g. Radić izrazil svoje mnenje na podlagi poročil, ki so jih o govoru g. Davidoviča objavili zagrebski listi. Ta poročila so bila nepopolna in niso jasno izražala misli g. Davidoviča. Tako so n. pr. »Novosti« poročale, da je gosp. Davidović rekel, da je pogoj za novi položaj to, da se več skupin in strank spoji v eno stranko. To je netočno, ker je gosp. Davidović naglašal koncentracijo, ki bi se v bodoče lahko razvila v veliko stranko. Če bi imel g. Radić pravilna in točna poročila, bi tudi njegova presoja bila drugačna. V ostalem pa ni nič čudnega, če bi imel g. Radić drugačno mišljenje, kakor mi, ker tudi v demokratski stranki sami različno tolmačijo govor g. Davidoviča. Lahko rečem to: G. Radić je instinktivno čutil eno, da namreč govor g. Davidoviča ni bil dovolj jasen, da ni bil takšen, kakor ga je pričakovala vsa javnost zlasti z ozirom na dejstvo, da opozicija že štiri mesece čaka na odgovor na svoj pisni predlog glede sestave enotnega parlamentarnega kluba. Na ta predlog do danes ali točnejše do večeraj ni dobila odgovora. Prvi odgovor je večerajšnji komunique predsedstva demokratske stranke, ki ga je smatrali za dopolnitev govora g. Davidoviča.

Na vprašanje, kako sodi o snočnem komuniqueu demokratske stranke, je gospod Pribičević naglasil:

Iz komunikela je jasno razvidno, da g.

Usoda boljševiške opozicije

— Moskva, 20. jan. Danes je bilo objavljeno poročilo o odredbah proti voditeljem opozicije. Vlada je ugotovila, da je mnogo pristašev opozicijskih skupin, ki so bili od 15. strankinega kongresa izključeni iz komunistične stranke, takoj po tem kongresu z ustanovitvijo opozicijskega bloka pričelo s sovjetom sovražnim delovanjem. Z ozirom na to se je kot minimalna odredba za varstvo interesov proletarske države, smatralo za potrebno, da se depotira 30 aktivnih članov te skupine iz Moskve. Nekaj drugih oseb, med njimi Rakovski, je bilo pozvanih, naj zapuste Moskvo. Kar se tiče Zilovjeva, Kameneva in drugih, ki so izstopili iz opozicijskega bloka, bodo odposlani v provinco na delo.

Nacionalistični pokret v nizozemski Indiji

— Amsterdam, 20. januarja. Državno oblasti so prepovedale potovanje angleškega delavskega poslana Jonesa v nizozemsko Indijo. (V zadnjem času se namreč močno širi v nizozemski Indiji nacionalni pokret, ki pa ni pod komunističnim vplivom. Indijski parlament v Bataviji izdeluje nekako ustavno reformo, po kateri bo v parlamentu približno 36 Indonezov, 6 Kitajcev in 30 Evropev. Do sedaj je namreč okoli 30.000 Nizozemcev majoriziralo v parlamentu približno 100.000 Evropev drugih narodnosti, okoli 900.000 Kitajcev in okoli 40 milijonov Malajcev na Javi in Sumatri. Ur.)

VELIKE PONEVERBE V RUSLI

— Moskva, 20. januarja. Zaradi velikih poneverb je bila uvedena preiskava proti 4 članom uprave Standard Stoy in 5 članom državnega pravdnštva. Škoda znaša na tri milijone rubljev.

Davidović nadaljuje akcijo za ustvaritev koncentracije

Ta koncentracija po vtisu, ki sem ga dobil v razgovorih z g. Davidovičem, ni naperjena proti nikomur, marveč ima namen zblížiti vse pozitivne elemente. To bi bila ne samo koncentracija strank marveč tudi koncentracija najboljših ljudi, sposobnih za reševanje perečih vprašanj, zlasti pa za omiljenje gospodarske krize.

Najvažnejši je oni odstavek komunikela, ki naglašja inicijativno Kmečko-demokratske koalicije in dejstvo, da komunique ne dela razlike med SDS in HSS, marveč govori o obojih do Kmečko-demokratske koalicije kot celote. Komunique izražja naziranje g. Davidoviča, naše skupno mnenje pa bo izraženo v komunikelu, ki ga bodo izdali skupno Meritorno ne moremo govoriti o tem, dokler se ne porazgovorim z gosp. Radićem

SDS in HSS nerazdružno zvezani

V nadaljnjem razgovoru z novinarji je g. Pribičević odločno

demaniral vesti beograjskih listov, da je g. Davidović zahteval spojitve SDS z DS, naglašajoč, da o tem sploh ni bilo govora.

V ostalem, je poudarjal g. Pribičević, g. Davidović dobro ve, da se SDS in HSS ne moreta samostojno pogajati, ker sta obe stranki nerazdružljivo vezani v skupno koalicijo in lahko samo skupno vodita pogajanja. To potrjuje tudi večerajšnji komunique, ki govori le o obojih med DS in KDK, ne pa o kakih specialnih odnosih do SDS. Opozorjen od novinarjev je g. Pribičević na to

naodločneje demaniral vesti, da bi se vsaka skupina Kmečko-demokratske koalicije pogajala z g. Vukičevićem glede event. sodelovanja v vladi, naglašajoč, da je izključena vsaka možnost takšnih pogajanj.

Res je, da oblegajo posamezne prvake koalicije emisariji g. Vukičevića in ponujajo zlato gradove, toda to niso nikak pogajanja marveč le dokaz velike muke in nevolje g. Vukičevićevega režima.

G. Pribičević se je nato prijazno poslovil od novinarjev in odšel na sestanek z g. Stepanom Radićem.

DEMONSTRACIJE ČESKIH FAŠISTOV

— Praga, 20. januarja. Po zborovanju, ki so ga imeli v torek zvečer, je odšlo kakih 50 českich fašistov pred stanovanje šefa generalnega štaba generala Sirovega, kjer so demonstrirali proti njemu s »fuj« klici in razbili tudi nekaj šip. Posredovati je morala policija, ki je demonstrante razgnala in jih tudi nekaj aretirala.

ZNIŽANJE AMERIŠKIH CARINSKIH TARIF

— Washington, 20. jan. Po teden dni trajajoči debati je sklenil senat znižanje carinskih tarif.

MRAZ V MOSKVI

— Moskva, 20. jan. Po par dni trajajočem južnem vremenu je nastopil zopet oster mraz.

UPOR PERZIJSKIH ARABCEV PROTI DAVKOM

— Teheran, 20. jan. V južnem delu države so se spris arabska plemena zaradi previsokih davkov. Ker se je upor razglašil in se imeli sponniki precej uspeha, je vlada odposlala v dotične kraje močne oddelke vojskave.

KITAJSKI POMORSKI ROPARJI

— London, 20. jan. O vesteh iz Hongkonga so se kitajski morskari roparji kot navadni potniki utihotapili na neki parnik; na katerem so napadli častnike, ki so se ogorčeno borili. Angleški prvi častnik na parniku in dva stražnika sta bila usmrčena. Nato so roparji udri v ladjo in začeli ropati. Pri tem pa jih je presegnila neka angleška topničarka. Ko so roparji zagledali vojno ladjo, so poskakali v morje in splavali na bližnje obrežje, 6 tedaj njih je bilo baje ubitih.

Prvo darilo mladega kraljeviča

— Beograd, 20. januarja. Kraljevič Andrej je dobil kot prvo darilo krasno zibelko, ki je bila razstavljena pri tvrčki Bote in Erman na Kralja Petra ulici 20 do današnjega dne. Zibelka je izdelana iz črečnjavega lesa v bizantinskem slogu iz dobe Nemanjičev. Direktor tvrčke Bote in Erman g. Radomir Puljević je prinesel zibelko že pred osmimi dnevi iz Zagreba ter jo je hranil, dokler niso strelji naznanili radostnega dogodka. G. Puljević je izočil zibelko ob 3. zjutraj maršalatu na dvoru. Kraljevičeva zibelka je obrobljena z belo svilo in okrašena s cvetjem v svetlo-modri barvi Odeja na ročno delo ter je okrašena z belimi svilenimi resami. V notranjosti je zibelka tapetirana s svetlomodro svilo. To je prvi dar, ki ga je prejel mladi kraljevič

Iz ljubljanske kronike

Razne tatvine. — Micika in Cilka. — Pozor pred neznanim goljufom.

K strojarskemu mojstru in hišnemu posetniku Alojziju Mohoriču, stanujočemu v Florijanski ulici št. 3, je prišel pred dnevi neki eleganten postopaka ter ga spraševal; če je pripravljen oddati svojo shrambo za usnje niemu v najem, ker hoče ustanoviti »gospodarsko pisarno«. Neznane si je shrambo dobro ogledal. Snoči pa je s ponarejenim ključem odprl shrambo ter iz nje odnesl dve usnati koži v vrednosti 1400 Din.

Tam v Trnovem se je vesela in škikasta Micika seznanila z gospodinjco Cilko. Stanovale je pri nji nekaj dni. Nato je Micika naprosila Cilko, naj ji posodi zimski plašč, češ da gre domov in bi se rada doma malo »poštemala«. Dobrosrčna Cilka je res izročila plašč Miciki ki pa je nato izginila iz mesta. Včeraj se je Micika ponosno sprehajala po Sv. Petra cesti. V bližini brivnice g. Podkrajška pa jo je srečal višji stražnik Gdnik ter jo pobaral: »Zakaj niste plašča vrnila Cilki? V imenu zakona pojete z menoj na policijo!« Micika je poskličila in začela protestirati, toda ni nič pomagalo. Zaprl jo in izročil sodišču.

Ljubljanska policija se intenzivno zanima za goljufige in sleparije neznanega sleparja. Prihaja v razne trgovine ter prosi, da mu kot železničarju kreditirajo blago na mesečne obroke. Hkratu pokaže trgovcem potrdilo postajenačelnika te ali druge postaje. Trgovci mu zaupajo in dalejo razno manufakturno in drago blago. Neznani goljuf je izvršil na ta način mnogo goljufig v Ljubljani, Celju in Mariboru. Trgovce opozarjamo, naš bodo glede potrdil in jamstvenih izjav raznih postajenačelnikov zelo previdni, kajti štampille so tako preproste in nerodne, da lahko vsakdo spozna, da so potrdila in podpis falzificirani.

PRIJAVA PSOV

Ljubljanske lastnike in rejnike psov z zčetnicami rodbinskih imen S, Š, T, U in V opozarjamo, da morajo dne 20., 21., 23. in 24. januarja 1928 od 8. do 12. ure dopoldne prijaviti mestnemu magistratu (Mestni trg št. 2, II. nadstropje, vrata št. 41) svoje pse ter plačati za leto 1928. pasjo takso v znesku Din 100.—

NESREČE NA MORJU

— Atene, 20. jan. V pirejski luci sta trčila italijanski parnik »Gorizia« in norveški parnik »Senta«. Oba parnika sta bila močno poškodovana. »Senta« bo morala ostati dalje časa v pirejski luci.

Sangai, 19. jan. (be.) Na kitajski obali se je ponesrečila kitajska krizarka Haichen. Posadka, ki je štela 295 ljudi, je bila rešena.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devise. Berlin 13.535 — 13.565 (13.55), Curib 1098.— 1096.— (1094.50), Dunaj 7.996 — 8.026 (8.011), Newyork 56.68 — 56.88 (56.78), London 276.85 — 277.85 (277.25), Praga 168.15 — 168.95 (168.55), Paris 228.50 — 0 (—), Trst 299.845 — 301.845 (300.5, 301.—).

Elekti. Celjska 164.—0, Ljubljanska kreditna 135.—135 (135), Kreditni zavod 160.—0, Vevče 135.—0, Ruše 265.—285, Stavbna 56.—0, Sešir 125.—0.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 276.85—277.65, Newyork 56.691—56.891, Milan 299.5—301.5, Curib 1093—1096, Berlin 1353.5—1356.5, Dunaj 799.6—802.6, Praga 168.15—168.95

Elekti: 7% invest. pos. 1921 86.50, 2½% Vojna škoda 429—430, Agrarna 53, Hipotekarna banka 58, Ljubljanska kreditna 135, Prastrediona 875—880, Trboveljska 495—503, Vevče 145—150.

INOZEMSKE BORZE.

— Curib: London 25.31, Newyork 519, Paris 21.405, Milan 27.455, Berlin 123.70, Beograd 9.1876, Praga 15.885.

Klerikalci vedno isti...

Ob 20letnici ptujskih in ljubljanskih septembrskih dogodkov, ko se je prelivala slovenska kri, so klerikalci ponovno manifestirali svojo staro miselnost.

Pred dvajsetimi leti so se na severni meji v Sloveniji bili tudi narodnostni boji. Nemška »Südmärke« in »Schulvereine« sta s ogromnim kapitalom in s pomočjo avstrijske vlade ter s podporo pangermanske Nemčije naseljevala v naših obmejnih vaseh, trgih in mestih neprestano tuj nemški življenjski, da bi se polagoma, toda sigurno zgradil nemški most do Jadrana. Kljub velikemu odporu Slovencev je pretila resna nevarnost, kajti naše narodno - obrambne organizacije niso razpolagale s tolikim kapitalom, da bi mogle vzdržati močan tuj pritisk na slovensko prebivalstvo, ki je imel za seboj ne samo zaščito avstrijske vlade, ampak je tudi razpolagal z ogromnimi denarnimi sredstvi, ki so se zbirala tako v Avstriji kakor v Nemčiji.

»Südmärke« in »Schulvereine« nista kovali samo naših ljudi, ampak sta naseljevali tudi tuje rodnosti ljudi v naših vaseh, trgih in mestih, da bi bil odpor avstrijskega slovenskega prebivalstva čim prejetost in čim prej dosežen željeni cilj.

Tedaj je bilo glavno narodno-obrambno delo koncentrirano v Družbi sv. Cirila in Metoda, ki je svoje delo počivala s sodelovanjem tedanje narodno - radikalne mladine z dr. Zerjavom in tovariši na čelu in ki je posvečala glavno skrb graditvi sol in vzgoji mladine v narodno ogroženih krajih.

V protest proti nasilnemu raznarodovanju in v znak pravice slovenskega prebivalstva do življenja na rodni grudi je Družba sv. Cirila in Metoda sklicala l. 1906 svojo letno skupščino v nemškotarskem Ptujju, kjer je bilo središče od Nemcev kupljenih duš in od koder se je širilo med prebivalstvom na naši severni narodni meji raznarodovanje s pomočjo žganja in denarja. Ko so izstopili udeleženci skupščine na kolodvoru v Ptujju, jih je sprejela pijana, podivjana nemška drhal, začela jih obmetavati z gnjilimi jajci in kamenjem, pretepati z gorjake in v zaščiti ptujске policije in avstrijskega orožništva. Napadli so tudi ženske. Splošno geslo je bilo: **Pobijte Slovence!**

V znak protesta proti nemškotarskemu nasilju in surovosti so se nato vršile v Ljubljani znane septembarske protidemonstracije, pri katerih so bile pobite šipe na tedanji nemški kazni. To je bilo dovolj, da je vlada poslala na ulico vojaštvo, ki je streljalo na neoborožene demonstrante. Pri tej priliki sta padla kot žrtvi avstrijske soldateske po-

vsem nedolžna mladeniča Lunder in Adamič.

Prelita kri je za trenutek združila v protest proti nasilju ves slovenski narod in baš tedaj je dosegla jugoslovenska misel med nami Slovenci prvi večji razmah. Nedolžna kri ni bila prelita zaman.

Z ustvaritvijo Jugoslavije, z uresničenjem sanj vseh pravih slovenskih rodoljubov se je tudi pokazalo, da je bilo nemško pod Avstrijo na naši severni meji samo umetno ustvarjeno in vzdrževano, pri vseh volitvah zadnjih let v nekdanji nemškotarskih krajih so Slovenci ostali v pretežni večini.

Tudi v Ptujju, kjer pred 20. leti Slovenci niso bili življenja varni, je prevladal slovenski element in vsa zadnja leta je bila občinska uprava popolnoma v slovenskih rokah.

Ne bi navajali vsega tega, kar je še dobro znano starejši generaciji, ako bi baš ob 20letnici žalostnih dogodkov v Ptujju in Ljubljani ne doživeli sramote, da je bil prvič po prevaratu s slovenskimi klerikalnimi glasovi izvoljen včeraj v Ptujju nemški podžupan. Klerikalci so bres vake utemeljive odklonili ponudbo slovenskih naprednjakov, naj se ustvari v ptujskem občinskem svetu slovenska delovna večina in izvolita spornu slovenski župan in podžupan. Sklenili so raje kompromis z Nemci in ob 20letnici preliti slovenske krvi v Ptujju in Ljubljani dokazali, da so ostali isti, kakor so bili, da so prav taki, kakor so bili pred 20 leti, ko so septembarske dogodke kmalu pozneje iz strankarskih nagibov izrabili za denunciacije proti slovenskim naprednjakom.

V koevskem okraju prejema klerikalni poslanec Škulj zahvale, ker je izposloval novih novih nepotrebnih nemških sol, na naši severni meji sklepajo klerikalci kompromise z Nemci, čeprav bi jim to tudi iz strankarskih ozirov ne bilo potrebno, ker sede v vladi, imajo svojega velikega župana in vso moč v rokah.

V Ljubljani pa še vedno leži skrit neke nagrobni spomenik umorjenima Lunderu in Adamiču, ki ga na zahtevo nekdanje avstrijske vlade ljubljanski škof ni pustil postaviti na pokopališču.

Kako naj tetos dostojno proslavimo 20letnico krvavih septembrskih dogodkov, ki so dali veliko pobudo za razmah jugoslovenski misli med nami, če je zastopnikom najmočnejše slovenske ljudske stranke še vedno ljubši tujec kakor pa rodni brat? ...

da pride v roke pravice. Denar v golovinu, ukraden upravniku telefona, so našli pri Popovu. Vrednostne papirje sta pa tatova skrila v nekom gozdu med begom. Policijski organi sedaj iščejo vrednostne papirje, ker Popov ni mogel opisati kraja, kjer sta tatova skrila 210 tisoč Din.

Palata Poštne hranilnice v Ljubljani

Ze približno pred petimi leti je takratni čekovni urad v Ljubljani sklenil z mestno občino ljubljansko kupno pogodbo glede prodaje stavbne parcele ob Aleksandrovi cesti tik Narodnega doma na kompleksu, ki je svoječasno obsegal vojaško skladišče odnosno vojaško pekarno. Čekovni urad se je zavezal, da zgradi palačo v točno določenem roku. Razne neprilike so pa to osemogodišnje in mestna občina je začela pritiskati, da se zgradi palača po dolenjskih gradbenih načrtih.

Sedanja ljubljanska podružnica Poštne hranilnice kot zakonita naslednica čekovnega urada še ni mogla izvršiti gradbenih načrtov in to radi pomanjkanja kredita. Na intervencijo merodajnih gospodarskih korporacij in na kritiko naših naprednih posancev, zlasti posl. dr. Zerjava, v finančnem odboru se je centrala Poštne hranilnice v Beogradu končno odločila zgraditi palačo ljubljanske podružnice na omenjeni parceli že v najkrajšem času.

Prvotne stavbne načrte, ki jih je izdelala ljubljanska gradbena direkcija, je ministrstvo javnih del odobrilo, toda izvršene so bile gotove korekture, ker so v Beogradu menjali, da mora Poštna hranilnica štediti ne pa razmetavati denar za luksuzne palače. Kakor izvem, le baje že dovoljen potreben kredit in so stroški za gradnjo proračunani nekaj nad 6 milijonov Din. V najkrajšem času bo razpisana licitacija oddaje gradbenih del in se z gradbo prične že tekom letošnje pomladi.

Palata podružnice Poštne hranilnice je v Ljubljani nad vse potrebna, kajti sedanji preozki prostori v nekdanji Waldherrjevi hiši v Beethovnovi ulici že davno ne odgovarjajo vedno večjemu prometu podružnice.

Na jadranski obali

Za solčne kraje ob naši jadranski obali vlada precejšnje zanimanje in kakor kaže, bo letošnji obisk znatno nadkriljeval lanskega. Tudi gostje, ki so prvič seznavali počitnice v naših letovističih, so spoznali lepoto naših krajev in naše dobro ljudstvo ter sklenili da bodo stalno prihajali v naše kraje. Poleg tega se je započelo z uspešno reklamo po vseh državah, posebno njim večjih mestih ter si gostje — med njimi mnogo vplivnih osebnosti — že sedaj rezervirajo sobe v hotelih naših obmorskih, jadranskih letovistič. S tem je treba torej računati. Zato že danes opozarjamo naše domaće slovenske goste, da pravočasno poskrbe in si zagotovijo sobe za letošnje poletje.

Spričo jako ugodnih vremenskih prilik začne sezija že s februarjem in marsikdo, ki ne ljubi zime, bo šel na našo riviero, da okrepi svoje moči in se navzije toplega solca. Ze pred in po vojni je bila Opatja dobro obiskovana v zimskih mesecih, a kakor vse kaže, bodo letos laika letovističa bojkotirana, kar sodimo po tem, da je najavljenih zelo veliko gostov iz Nemčije. Anglisti in drugod za poset naših krajev. Lastniki naših letovistič so ves letenski in zimski čas temeljito izrabili s pripravami, da bodo letošnje leto povsem zadovoljili ceni: gostom. Modernizirali so vsestransko hotele, napravilo se je mnogo letnih parkov za izprehode, preurejena so na/moderne tudi kopališča, tako da je za vse najboljšo pripravljeno.

Od vseh krajev na obali slovi najbolj naš Rab, ki je ves čudovito prenovljen in preurejen. Zgradili so se novi udobni hoteli in poleg tega tudi mnogo manjših priv. vil. ki bodo družinam na razpolago. Poskrbljeno bo pa tudi — kar je na/potrebneje — za ugodne prometne zveze, da bodo ceni: gostje brez vsakršnih ovir dospeli na zaželjeni kraj in se jim ne bo treba bati ne vožnje, ne neprijetnega postavljanja na potu. Poleg dobrega vina in slastnih morskih rib bodo vsa letovističa nudila tudi razno lužno sadje in zelenjavo tako, da bo tudi prehrana popolnoma zadovoljiva za razvaljene in nerazvaljene želodce. Cene za penzijo še niso določene, že danes pa lahko ceni: obiskovalce zagotovimo, da bodo zelo ugodne tako, da bo vsakomur omogočeno iti na oddih.

Za danes se obrabamo na ceni: štatejte s prošnjo, da razširite živahno reklamo za našo obalo in nam kot najboljši in najljubši, v skupni borbi za osvoboditev našega jadranskega morja pomorete, da bo isto zaslavo tudi v širnem svetu.

Pod tem naslovom bomo stalno prinašali poročila in želimo zainteresirati kar najbolje o vsem, kar se pripravja za bodočo leto sezijo na našem morju.

Veliko manifestacijsko zborovanje Kmečko-demokratske koalicije

se bo vršilo v nedeljo, 22. januarja ob 10. dopoldne v Zagrebu v industrijskem paviljonu Zagrebskega zbora.

Pozivamo vse somišljenike in prijatelje Kmečko-demokratske koalicije, naj se tega zbora udeleže v čim večjem številu

Predsedstvo Kmečko-demokratske koalicije.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Drama: Začetek ob 20. Petek, 20. jan.: Divja raca. Red C. Sobota, 21. jan.: 16. Zupančičeva proslava za dijake. Priredi svet slušateljev Univerze. Izven.

Nedelja, 22. jan.: ob 15. pop.: Ukročena trgoglavka. Ljudska predstava pri znanih cenah Izven.

Ponedeljek, 23. jan.: Kandida. Red D.

Opera: Začetek ob pol 20.

Petek, 20. jan.: Zaprt (generalka).

Sobota, 21. jan.: Zmagovalka oceana. premijera, opereta Premijerski abonma.

Nedelja, 22. jan.: ob pol 15. pop. Faust. Gostuje ga. Zinka Vilfan-Kunčeva Izven. Ljudska predstava pri znanih cenah Izven.

Ob pol 19. zvečer Slavonstna akademija v proslavo 50letnice Otona Zupančiča. Izven.

Ponedeljek, 23. jan.: Zaprt.

Mariborsko gledališče.

Petek, 20.: zaprt.

Sobota, 21.: ob 20. »Ples v maskah«. C. Premijera. Bloki ne veljajo.

Nedelja, 22.: ob 15. »Taktir v starih časih«. Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri »Orlov«. Kuponi.

Ponedeljek 23.: ob 20. Zupančičev večer.

Ljubljanska drama

Shaw: »Candida«

Shaw je vedno dobrodošel tudi na našem repertoarju. Eden največjih modernih dramatikov je, ko se je naučil na velikih francoskih in nordijskih mojstrih dramatske tehnike, piše tekoč, misli bogat dialog, ki se blesti od esprita, nasičenega ironije in satire. Shaw je ne le duhovit, nego vedno tudi originalen in borben ter prinaša zato tomodernemu duhu zmerom užitek. »Candida« ima troje krasno naslikanih oseb: pastora Jakoba Morella, moza javnosti, sijajnega predavatelja, socialnega politika, v domačnosti pa nepomagljivega otroka; 18letnega pesnika Evgena Marchbanksa, nežnega, plahega esteta prerahljih živcev, ki se boji javnosti, zanimiv produkt moderne nakulture, »malu cvileče ščene«, in Candido, pastoričev 33 letno krasno ženo, modro, zdravo, mirno v svojih moralnih načelih matere, soproge in moževe ljubice. Candida je, kakor sodi Paul Goldmann, vevleugledni berlinski gledališki kritik, sploh ena najlepših žensk moderne drame, sijajen kontrast Ibsenove Nore. Nora se bori za pravico žene, biti samosvoja osebnost, in ostavi moža, da uveljavi to pravico. Candida uveljavi svojo osebnost uprav z angelsko dobrotnostjo in samopoprtervovnostjo, s katero ostane pri možu, ki jo absolutno potrebuje kot ženo, sestro, prijatelja in mater. Zakaj, navidezno podprejena Candida je visoko nad slabim možem, ki je esposoben le pridigati, mlati prazne fraze ter vsak dan oslepariti ž njimi sebe in poslušalce. Kar je Morell, je storila iz njega le Candida s svojo skrbnostjo in ljubeznijo. Močna, neskončno mila, zdrava, pametna in tako resnična (morda dandanes precej redka) žena!

Predstava v skrbni okusni režiji gospe Marije Vere, ki je poskrbela tudi za vzgledno tempo igranja, je bila pravi dober in je publiko nedvomno popolnoma zadovoljila. Po dolgi galeriji slabih žensk je Candida ostavila prijeten dojem. Mislim le, da bi bilo nekaj krajšav v dialogih 1. in 2. dejanja predstavi koristno, ker se včasih vendarle vlečejo.

Pastorja Morella je igral g. Lesivar prav odlično. Na mnogih mestih z resničnim doživljanjem in prečuteno realistično. Glavni vlogi je imela ga. Marija Vera, ki je s svojo veliko, zrelo umetnostjo ustvarila značaj nad vse simpatično. Iznova je potrdila svoji sloves velenadrijskega igralca gosp. Jan s pesnikom Marchbanksom, ki ga je podajal živo in resnično, z dojmivim živostom in lepim tonom. Izvrsten je bil fazonozni, komično učinkujoči pastoričev tist m Candidin oče, g. Lipa in resnično prav dobro komična tipkarica g. Raka raje, ki je v takih ulogah zmerom tako dobrodojen naravna. Pomožnega župnika je podajal g. Gregorin vseskozi jako okusno in inteligentno. Predstava je bila tako po vseh sodelujočih na višku ter gotovo ena najboljših v sezoni.

Shawa pa si želimo še često na našem odru, ker prinaša vselej dober teater, tehnično, idejno in čustveno zanimiv, srce in duha zadovoljujoč repertoar.

Mladina Otona Zupančiča. Jutri popoldne ob 16. uri priredi Svet slušateljev Univerze v ljubljanski drami akademiji v proslavo 50letnice Otona Zupančiča. Poleg posrdrava mladine pesnika ljubljantu, ki ga govori akademik Kocbek, nastopajo recitatorji: Miha Engelmannova, Bojan Stupica, Oton Perkopec, France Kovič, Maša Slavčeva in Franjo Petre, ki deklarirajo razne Zupančičeve pesnitve. Akademik in konservatorist Rus Marjan zapoje dva samospesva s Zupančičevim besedilom in sicer Gerbičev »Pojdem na prelo« in Pavčičevega »Dedka samonoga«. Akademski oket pa zapoje Devovo »Se ego« in pa Prohaskovo »Moravsko narodno«. Mladino ljubljanskih letskih zavodov vabimo na to počastitev največje sodobnega slovenskega pesnika. Cene so izredno nizke in razvidne z letakov. Predprodaja pri dnevnih blaginai in opeti. Konec proslave ob 6. zvečer.

Na slavnostni akademiji v proslavo 50letnice Otona Zupančiča, ki se vrši v nedeljo, dne 22. t. m. ob pol 19 uri zvečer v ljubljanski operi, sodelujejo sledeči p. n. gospodje: slavnostni govor govori pisatelj P. S. Pinžgar. Zupančičeve pesmi recitirajo člani drame in sicer: Vida Juvanova, Ciril Debevec in Slavko Jan. Vrsto samospesov, ki so uglasbljeni na Zupančičevo besedilo, pojejo: gđna Vera Majdičeva na klavirju Svetozar Banovec in Julij Betetoto. Na klavirju jih spremlja g. Svetel. Za to proslavo je tudi komponirana posebna ouvertura k Veroniki Deseniški, ki jo je komponiral Heribert Svetel in jo pod njegovim vodstvom izvalja pred vpriporitvijo IV. dejanja Veronike Deseniške celotni operni orkester. V IV. dejanju Veronike Deseniške pa sodelujejo sledeči člani drame: Balatkova, Šaričeva, Levar, Rogoz, Gregorin, Drenovec, Plut in Peček. Opozarjamo na začetek, ki je ob pol 7. uri zvečer.

Premijera »Ples v maskah« na mariborskem odru bo v soboto 21. jan. v glavni ženski partiji gostuje za Mitrovičeva, druge so v rokah gg. Barjeve in Zamejčeve. Od moških solistov sodeluje gg. Burja, Nerolič, Bratuš, Stankovič in Kovič. Režira in dirigira ravnatelj opere g. Mitrovič.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo 22. t. m. popoldne ob 15. uri se vpripori v drami Shakespearejeva komedija »Ukročena trgoglavka« v Oton Zupančičevem prevodu. Opera pa poje ob pol treh popoldne Gounodovo opero »Faust« z g. Zinko Vilfan-Kunčevom kot gostom v vlogi Leonore. Opozarjamo na izjemni začetek ob pol treh popoldne. Ob pol osmihi pa je slavnostna akademija na čast Otona Zupančiča.

Opereta »Zmagovalka oceana«. Jutri se vrši v ljubljanski operi premijera, odnosno prva vpriporitev sploh nove operete »Zmagovalka oceana«, kateri je napisal godbo zagrebški skladatelj Hirsky, besedilo pa ravnatoko zagrebški avtor Chudoba. — Glasba je izredno efektna, polna modernih plesov in lepih prikupljivih refrenov. Libreta pa je poln humorja, izredno zabaven. Opereta je zelo skrbno pripravljena in preskrbljena smo, da uspe v vsakem pogledu. Za njo vlada tudi zelo veliko zanimanje v zagrebških krogih. Vrši se za premijerski abonma.

Zupančičev večer v mariborskem gledališču. Mariborsko Narodno gledališče proslavi skupno z Ljudsko univerzo petdesetletnico največjega živečega slovenskega pesnika Otona Zupančiča v ponedeljek, 23. januarja ob 8. zvečer. Poleg uvodnega predavanja prof. J. Glaserja, so na sporedu recitacije in petje nekaterih njegovih uglasbenih pesmi ter IV. dejanje »Veronike Deseniške«. Cene dramske. Izven. Priporoča se nakup vstopnic v predprodaji.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Petek, 20. januarja 1928, katoličani: Fabijan in Sebastijan, pravoslavni: 7. januarja, Jovan Krst.

Jutri: Sobota, 21. januara 1928, katoličani: Agneza, pravoslavni: 8. januarja, Georgije.

DANASNJE PIREREDITVE.

Drama: »Divja raca«. C.

Opera: zaprt.

Kino Matica: »Moderni kombine«.

Kino Dvor: »Razposajena Lola«.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Ramor, Miklošičeva cesta, Trnkozec, Mestni trg

Jutri: Bohinc, Rimska cesta, Levstek, Resljeva cesta.

Šport

Smrt odličnega sportnika

Zadnje čase kosi in porača smrt med sportniki. Baš nedavno smo poročali o tragediji nekoga poljskega lahkoatleta in nesreči norveškega maratonskega tekača, ki sta se oba smrtno ponesrečila, potem se je razširila vest, da je umel sloviti ameriški sprinter Murchinson, kar se je izkazalo za neresnično, sedaj pa javljajo, da je podlegel zavratni boleznii sloviti švedski sportnik in svetovni prvak v modernem petoboju Bertil Fasteen. Umrl je v svojem rodnem mestu Upsala, kjer je podlegel pljučnici.

Fasteen, ki je bil star šele 27 let, je v oktobru postavil svetovni rekord v petobojju. Vrgel je kople 57,74 m daleč, disk 40,99 m, 200 metrov je pretekel v 24,2 sek., 1500 m v 4:21,9, njegov skok v daljavo pa je znašal 6,37 m.

Smrt mladega in talentiranega sportnika, ki je bil eden najresnejših, naravnost predstinaranih kandidatov za ameriško Olimpijado, bo pa težko prizadela švedske sportnike in pomenu ihud udarec za ves švedski sport.

Kotarski Savez kraljevine SHS se je preteklo sezono pregrupiral in mesto podsavezov osnuje v večjih mestih »Pododborse«, ki so predvideni v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Celju, Bjelovaru, Novem mestu itd. »Pododbor« tvorijo najmanj trije, teritorialno najbližje ležeči, v Savezu včlanjeni kolestarski klubi. Zelo važna je tudi sprememba pravi tekmovanja za državno prvenstvo. Vsek »Pododbor« izvede v I. kolu tri dirke, in sicer na 50, 75 in 100 km, semifinalne dve pododborov na km 125, pokrajinski dve semifinalne na km 150 (ob enem pokrajinsko prvenstvo) in finale za državno prvenstvo na 175 do 200 km. Juniorske prvenstvene dirke se vrše po istem redu na krajših progah. Prve dni februarja se vrši v Ljubljani Savezna konferenca, pri čemur se določijo smernice za letošnje izbirne olimpijske in državne prvenstvene dirke.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Zagonetna smrt I. Dominkuša. — Zapor in izgon zaradi glavnjače. — Velemestna ljubavna idila v Sarajevu. — Drzna tatvina v vagonu.

Ze včeraj smo obširno poročali o zagonetni smrti čevljarskega pomočnika Ivana Dominkuša, ki so ga našli mrtvega s prestreženimi prsi na Selski cesti v Zagrebu. Policijska preiskava še vedno ni pojasnila te misteriozne smrti. Ni se moglo niti ugotoviti, kje je Dominkuš zadnje čase stanoval. O ženski s črno bufirizuro, ki je spremljala Dominkuša, ni duha ne sluha. Policija stoji še vedno pred zagonetko, ali je bil pokojnik umorjen, ali si je pa sam končal življenje. Najzanimivejše je, da kroglice niso prodrele na hrbtno srcaje in svršnika, čeprav so izstopile na hrbtno. Po samomoru bi si moral Dominkuš obleči srcajo in svršnik, drugače je nemogoče, da bi ta ostala neprestreljena. To je pa absurdno, ker se mrtvi ne oblačijo. Ni izključeno, da je bil Dominkuš slečen nekeje drugje ubit in da ga je morilec kasneje obkrel ter odložil mrtvega na Selski cesti. Po izjavi nekaterih prič so se čuli streli okoli 9. ure zvečer. Dominkuša so pa našli šele drugi dan opoldne. Neverjetno je, da bi ga v tem času nihče od mimoidočih in letetihih patrol ne opazil. Čudno je, da razen Ivke Mladinove in Ivana Fuzjana ni nihče čul strellov. Je-li mogoče, da se je Dominkuš zdržaval poenem štiri ure z zagonetno žensko na polne in istem kraju, kajti Josip Dudović ju je videl ob petih, strelji so se čuli pa ob devetih; Če bi se našle izstreljene kroglice na okraju, kjer je ležal mrtvi Dominkuš, potem bi bilo jasno, da gre za samomor. Senzacionalen je tudi rezultat obdukcije, ki je bila izvršena včeraj popoldne v mrtvašnici na Mirogoju. Po vseh znakih gre za umor. To dokazuje pred vsem okolnost, da se rana nahaja na desni strani prsi. Ker Dominkuš ni bil levičar, je edino mogoče zaključek, da je bila njegova smrt posledica nasilnega napada. Da bi bil Dominkuš levičar, zdravnik niso mogli ugotoviti. Samomorilci z revolverjem brez izjeme streljajo v levo stran, kjer je srce. Tudi kontuzije na nosu in praske od nohtov na levi strani vrata dokazujejo, da je bil Dominkuš napaden. Verjetnost, da gre v tem zagonetnem primeru za umor je torej zelo velika. Smrt ni nastopila takoj, zato se je mogel Dominkuš splaziti dalje od kraja, kjer je bil napaden. Umrl je pa vsled notranjega krvavenja. Zagonetna umor bi mogla razjasniti ženska s črno bufirizuro in to policija neumorno išče.

ke, katere morajo tu prestat. Glede na ta dopis sta poslala osiješka delavca Vargovič in Bunek brzojavko ministru notranjih del Velji Vukičeviću, v kateri sta ga z ostrimi besedami napadla, ker ima Beograd še danes zapor, kjer kaznjence trpinčijo po zgledu srednjeveške inkvizicije. Notranje ministristvo je sedaj to brzojavko vrnilo osiješkemu redarstvu z nalogom, da se delavca primerno kaznuje zaradi nesramnega napada na samega ministra policije. Policija v Osijeku je delavca res obsodila, vsakega na 12 dni zopora in enoletni izgon iz Osijeka. Delavca sta vložila priziv pri vel županu in sta še na svobodni dokler ne bo župan priziva rešil.

Na sarajevskem sprehajališču se je te dni odigrala ljubavna idila, kakršno je mogoče opazovati samo za ploti kakega predmestnega vrta ali mestne okolice. Ta se je pa zgodila sredi mesta in to pri belem dnevu ob treh popoldne. Neka gospodična, ki se redno sprehlja po korzu, se je pojavila pred 3. uro na ulici s tremj mladeniči. Ob promenadi stoji hotel »Evropa«, ki ima ob strani ograjen vrt. Četvorica se je neopaženo splazila skozi mala vrata na vrt in se začela prav intimo zabavati. Niso pomislili, da bi jih mogoč kdo opazoval iz oknih hotela »Evropa«. Na hotelstkih oknih so se pojavile radovedne glave, skrivale so se in se zopet kazale: kmalu je bilo na oknih vse hotel. osebie in nekateri gosti. Na nekem oknu v 3. nadstropju se je prikazal tudi umivalnik in nevidna roka ga je obrnila... Gledalci na oknih so prasili v smeh, popolnoma premočena četvorica je pa preplašena zbežala na promenado. Setalci že opazili niso, da sta med štirimi sprehajalci ena gospodična in en gospod popolnoma mokra, čeprav je sijalo žarko solnce. Neki hotelski gost Nemeec je vzklilnil: Takega velemestnega življenja se še na Dunaju ne vidi!

Iz Dervente poročajo, da je bila izvršena v vagonu med kolodvorima Ljubljana in Vrhnovi drzna velika tatvina. Upravniku telefona Pavlu Milojeviču so tatovi ukradli 210.000 Din v vrednostnih papirjih in 1700 Din v gotovini. Tatvino sta izvršila dva nevarna kockarja Sveta Popov, imenovani tudi »Kopčec«, ki le l. 1926. pobeignil iz preiskovalnega zopora sodišča v Šabcu in se napotil na Madžarsko, ter Geza Fritz, znani evropski profesionalni kockar. Srežki poglavar v Derventi je uvedel strogo preiskavo in zasledovanje nevarnih tatov in posrečilo se je ujeti Cveto Popova, Fritz Geza se je po uspešni tatvini ločil od Popova in mu je uspelo pobeigniti. Za nim so oblasti izdale tiralico in ukrenile vse potrebno,

V osiješkem delavskem listu »Riječ radnika in seljaka« je izšel nedavno dopis iz beogradske »glavnjače«. Poslali so ga nekateri komunisti delavci, ki so zaradi različnih prestopkov zaprti v zloglasnem beograskem zaporu. Delavci so v članku opisali škandalozno stanje kaznjencev v zaporu in vse mu-

Maurice Renard — Albert Jean:

Skrivnostni mrličiči

Roman.

— Lesteneč! — je odgovoril Soste. — Lesteneč prve modre sobe. Stopi se na stolček. Potegne se lestenc doli in pokaže se ozka odprtina v senci blizu zaves pri oknu. To je nekako tako, kakor postavim pri odpiranju izloženih oken. In tako se zleze skozi to odprtino na hodnik, ki se konča v drugi sobi.

— Docela enaki, kajne? — V splošnem da. Toda povedati vam moram, da si sobe nisem mogel dobro ogledati, ker je zakrival večji del velik zastor.

— Popiši mi to, popiši, prrosim! — Temen zastor je bil spuščjen od stropa do železnega kanapeja. A kanapej stoji ob steni, ki deli obe sobi. Na kanapeju ni skoraj nobenega perila. Namesto slamnjače je položena deska, za vzglavje pa služi lesena pručica. Zastor je bil visok in širok. Zato nisem videl, kaj je bilo na oni strani. Izza zaves je molela blesteča cev, ki se je nad kanapejem razširila kakor podolgovat lijak.

— Pantru mi pravi: Lezite semle. — Priznam, gospod komisar, da sem imel srce v hlačah. Prišel sem, da pošteno zaslužim teh pet tisoč, je-li? A tu bi jo bil najraje popihal, pa magari da bi moral vrniti tisti predujem.

»Ne bojte se,« — mi pravi Pantru, — Tam na steni je visela ura, ki je kazala deset.

»Pozor!« — mi zakliče Pantru z druge strani zastora. »Pričenjam. Leži, kakor da si mrtev, kajti iz tebe naredim pravo truplo.

— Čul sem tako rezko škrtanje, kakor da nekdo prižiga električno luč. Takoj nato sem zamrznal, kajti ta lijak vam je bil senčnik. Naenkrat je padla name močna vijoličasta luč. Bil je močan žarek, ki ga ni mogoče ustaviti.

»Saperlot, ne premikaj se!« — mi zakliče Pantru, ki ga sploh nisem videl. — In tedaj sem tudi slišal za zastorom neko čudno šumenje, kakor da kipi samovar, ki počasi poje in noče nehati... Slišalo se je cccchhh, kakor bi hotelo reči, da moram molčati.

— A drugače nisite ničesar čutili? — je vprašal Marcelin.

— Ne, niti toplo niti ni bilo. Žarek me je osvetlil, ozaril tisočkrat bolj nego pri fotografu. In to je bilo vse. Toda včasih sem za trenutek odprl oči in videl sem na senci, kako ura niha.

— Ko je bilo dvajset minut čez deset, mi je dejal Pantru iz svojega skrivališča:

— Ne gani se, dokler ti ne dovolim.« — A luč je naenkrat ugasnila in samovar je nehal sumeti. Zdelo se mi je, da leži v sobi mrličič. Bila je taka tema, da se ni je zdelo, da ura prehiteva ali pa zaostaja. Toda mislil sem na to samo trenutek, ker sem takoj zaslišal ropot za zastorom... Stokal je in sopes, kakor da opravlja težko delo. In slišal sem sopihanje, lornastenje, globoke vzdihne in udarce, kakor da deli nekdo zausnice ali pa tolče 100 mokrem perilu. Pantru...

— Cirugue, — ga je popravil Marcelin.

— Jo, pa naj bo Cirugue, če že hočete. Takoj nato je prilezel iz svojega

gov substitut. Za njim je šel po stopničah sodni pisar.

Preiskovalni sodnik je v vsaki sobi vprašal Sosteja:

— Poznate?... Poznate? — Da, gospod sodnik, — je odgovarjal Soste uljudno.

— Modra soba. Lesteneč. Poznate? — Dobro. Torej sta ta lina in votlina v steni tisti, ki se vidita s stopnišča? Tole pravite da je imitacija? Kam vodi? Ali imate pri rokah lestvo? — Tu so stopnice, po katerih je hodil Pantru, pardon, «Cirugue», — se je oglašil Marcelin.

Stopil je na stopnice.

— Saj line sploh ni. Označena je s sivo barvo, — je dejal komisar. — To je sleparija. To dozvedno lino lahko primerjamo z umetno brado gospoda iz Villejuifa. Oboje si je izmislil, da bi ga oblasti ne razkrinkale. To je dekoracija in nič drugega.

Sodnik je vprašal Sosteja:

— Ali ste videli Ciruguea manipulirati z lestencem? — Da, gospod sodnik.

— Redar, snemite mu verige. A vi, Soste, splezajte gori.

Lestvo so postavili pod lesteneč. Soste si je pomel zapestje, nato pa zlezel nerodno gori. Dospel je do lestena in ga potegnil doli. Vrvice, na kateri je visel, se je podaljšala. V stropu je nekaj zašumelo, premaknila se je dobro namazana deska in vsi so se ozrli na zaveso pri oknu.

— Tal nisem dobro pregledal, — je zamrmral Marcelin. — Tam gori mora biti glavni tram izdolben.

Zavesa je izginila v steno, kakor da hoče odpreti lino, da bi mogla v sobo dnevna svetloba. Za zaveso so se pokazala tajna vrata.

Ko so jih odprli, so zagledali skrivališče, v katerem je bilo prostora za človeka majhne postave.

Na levi strani se je odprl mračen hodnik.

Marcelin je zlezel v ta hodnik, se sklonil in tipal pred seboj, da bi ne padel v kako skrivno jamo. Fly je tekla pred njim in vohala na vse strani. Za Marcelinom je vodil ostale Soste.

Hodnik je zavijal neprestano na levo. Naenkrat se je zasvetilo.

— Odprite, — je dejal Soste.

Marcelin se je ustavljal pred nizkimi vrati in jih odprl. Vsi so šli za komisarjem in obsojencem. Nudil se jim je pogled na drugo modro sobo, narejeno v stolpu tako, kakor tajni predalček v pisalnici mizi ali omari.

— No, zdaj vidite, da nisem lagal, — je dejal Soste zmagoslavno. — Ehe! Crna zavesa je že izginila? Visela je tamle z onega droga. Toda tu je železni kanape in cev z lijakom. A tole tu je nekaka delavnica. Menda bo kopol. A vse ono, kar je bilo skrito za zaveso!

Vsi so pristopili, da pogledajo. Sličnost obeh modrih sob jih ni več zanimala. Drugi lesteneč in prava lina, vodeča na stopnišče, sta izgubila svoj pomen. Vsi so se zanimali za čudovit aparat.

Obstojal je iz železnega kanapeja z leseno desko, iz vane, stoječe pri steni v isti smeri kot kanape in sistema nekakih projekcijskih žarnic, obstoječega iz glavnega dela, od katerega sta vodili dve spojeni cevki, na koncu razširjeni. Ena je visela nad kanapejem, druga pa nad vano.

O kanapeju se ne da nič povedati, razen da je bilo vzglavje ob strani, kjer je stala vana.

Vana? Nekak četverkotni akvarij, velik kakor kopalna vana, postavljen na štiri noge, čijih steklenih podstavki so bili od nog klavirja. V posodi: ostanki neke sivkaste tekočine, neka čudna, srebrnkasta voda, ki je segala približno petnajst centimetrov visoko. Notranja ploškev štirih poševnih sten je imela zgoraj kratek kovinast nastavek. To so bili konci mnogih žic. Žice so vodile iz kabla se razdelile okrog posode ter se je ovijale kakor bršljan.

Kakor čudovit baldahin so se vile na vse strani drobne cevi in tvorile grozno simetrijo nad vano in kanapejem. Imele so obliko strešice ali narobe obrnjene črke V. V sredini je bil ta baldahin štirioglat in opremljen z vratici, ki so visela točno sredi praznine med kanapejem in vano. A če se je človek nagnil ali dvignil glavo, da bi se ozrl na prvi ali drugi konec železnih drogov, na katerih so bili pritrdjeni senčniki, je lahko spoznal teleskopične vdolbine, v katerih so se lesketali krivi refleksi.

Na steni nasproti glavnemu reflektorju so bile napeljene še druge električne žice. To komplicirano napravo so izpopolnjevali reostati in drugi manjši električni mehanizmi.

Miza, obita s pocinkano pločevino in do pičice podgobna oni v zavodu za sodno medicino Clamartu, je stala v ostrem kotu sobice. Povsod na stolah, na štedilniku in na policah so stale samo eprovete, retorte in steklenice najrazličnejših oblik in razmerov. Tu je bila impozantna delavnica, ki je zelo spominjala na zavod za sodno medicino, samo da je vladal v nji velik nered.

Claude, zelo blede in razburjen, se je nestrpno oziral po svojih spremljevalcih. Rad bi bil videl in razumel vse namah.

Marcelin je zaprl vrata tajnega hodnika. Claude se je obrnil, ko je zaslišal Erikov vzklík. Čez vsa vrata je bilo napisano z velikimi črkami ime. Zdelo se je, da se je nekdo s krepko roko podpisal. Napisano je bilo tako, kakor da je vklesano ali narisano z močno roko, z roko polno oduševljenja, ki zna ustvarjati in uničevati. Ime je bilo sicer napisano s črnimi črkami, vendar je pa zažarelo v temnem sijaju bolj kakor druga, napisana z zlatimi črkami:

PROMETHEUS

Prometheus! Starodavni mit je zamahnul tu v zapuščenem stolpu z orjaškimi krili. Kdo je napisal na ta zagonetna vrata sobe, polne skrivnostnega snovanja, ime krilate muke, ime, ki je nosilo v sebi iskro božanstva, ime neizmernega ponosa, kateremu je bilo sojeno neizmerno trpljenje?

— Prometheus! — je ponovil Claude ves presečen.

Soste je stopil k Marcelinu.

— Čujte, tale gospod je izgovoril isto besedo kakor oni vražji čarodej. Se spominjate? Saj sem vam pravil, da je Cirugue v baru des Archives venomer ponavljal »obljubite, obljubite«, in pri tem je mežikal, kakor da ga premaguje spanec. Jaz pa nisem vedel, kaj naj mu obljubim.

* Neprevedljiva igra besed v francoščini. »Obljubite« je v francoščini »promettez«, a Prometheus »Promethee«.

V stolpu kralja Jana je bilo vse skrivnostno, vendar je pa že posvetil žarek v to neprodno temo čudovitih pojavov. Claude je stopil ves zamišljen k zagonetnemu aparatu, da si ga ogleda od blizu, dočim je Marcelin odprl omaro in začel preiskovati. Erik je sledil nekemu čudnemu notranjemu nagibu ter se je pridružil komisarju in Fly, ki se je trudila, kakor da dobi za svoje vohanje posebno nagrado.

V omari so našli poleg cele baterije akumulatorev nebroj novih eprovete, retort in steklenic, polnih tekočin, praškov in kristalov, dalje medicinske instrumente, bel plašč, temno zaveso, ki jo je Cirugue snel z line v stropu, na tleh pa mnogo raznih papirjev. Marcelin je baš hotel prečitati te raztresene zapiske, ko ga je poklical preiskovalni sodnik k aparatu. Claude je namreč odprl vrata in odkril vsebino štirioglate posode.

Erik je klečal pred omaro in brskal po kupu dokumentov. V njegovem srcu je dobival nekak strah opredeljene oblike.

In ta strah ni bil neutemeljen. Sredi papirjev je bil zakopan sveženi pisem, pisanih z žensko roko, ki jo je že davno poznal. Erik je pisma neopaženo vzel in spravil v žep.

Zakaj je vzel obenem tudi zvezek, vezan v blesteče črno platno? To je bila nepremišljena impulzivna kretnja, posledica vzrokov, o katerih sploh ni razmišljal, ena onih kretni, katerih se pozneje včas spomnimo z največjim začudenjem.

Erik je bil zelo zadovoljen, da je našel ta pisma. Pridružil se je Marcelinu v hipu, ko je Soste dejal:

— Jaz, jaz nisem vsega tega opazil. Sicer je pa zastor do polovice zakrival to škatlo. Kaj je tole, te »mašine«? Zdi se mi, da vidim električne žarnice, ki so pa sakramensko zapakane. A kaj je tole, ta stekleni drog tu na koncu?

— To je kristalna prizma — je dejal Claude, kakor da govori sam s seboj. — A tu so Crookesove ampule... In še druge... Vse oktave, cela skala radijacije...

Stal je na stolčku in napeto ogledoval blesteče mehurčke nekega čudnega plina, v katerega so bile vtaknjene kapilarne cevi. Kraj te naprave je bila še druga, zelo fino in precizno izdelana.

— Oh! — je vzklíknil sodnik... Pogledajte no... V tej tekočini... Saj to ni mogoče, to je čudovito!... Pogledajte, v tekočini bi se moralo vendar odražati to, kar je nad njo. A glejte, gospoda... moja palica!

najbolje, najtrajnejše zato najcenejše!

Od dobrih so najboljši šivalni stroji in koleso znamke **GRITZNER in Adler** za dom, obrt in industrijo.

NOVOST!! Šivalni stroj kot: Damska pisalna miza

Samo pri **JOSIP PETELINCU** Tudi na obroke. **LJUBLJANA** blizu Prešernovega spomenika ob vodi Pouk v vozenju brezplačen Cene nizke

15 letna garancija

Poročni prstani **F. ČUDEN, Prstanov 1.**

DRUŽBA «ILIRIJA» Premog, drva, koks oglje — Dunajska cesta 40. poleg Iv Zakotnika — Telefon 2820. 108/L

Dr. G. Piccoli, lekarnar v Ljubljani priporoča pri zaprtju in drugih težkočah želodca svojo preizkušeno **ZELODCNO TINKTURO**. 113/L

Absolventinja trgovske šole, zmorna stenografije in strojepisja ter vseh pisarniških del — išče službo začetnice. — Ponudbe pod «Vestna/104» na upravo «Slov. Naroda».

Potnika za Ljubljano in okolico za obisk trafik in trgovin z mešanim blagom išče veletrgovina. — Ponudbe pod «Agilen 70/105» na upravo «Slov. Naroda».

Staro pohištvo naprodaj, 2 postelji, 2 nočni omari in velika omarina Din 300. — Cankarjevo nabrežje 3. 106

Vajenec za krojaško obrt, priden in vesten — se želi izučiti pri krojaču, kjer bi imel hrano in stanovanje v hiši. — Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Vajenec/102».

Orodni ključavničarji samo prvovrstne moči, naj požežje ponudbe na trdko «Kordun», industrija željezne in čelne robe v Karlovcu. Nastop takoj. Plača po sposobnosti. 100

Opremljeno sobo v centru mesta, s posebnim vvhodom, išče solidna gospodinja. — Ponudbe pod «Sredina mesta/76» na upravo «Slovenskega Naroda».

PROMETNI ZAVOD ZA PREGOG D. D. LJUBLJANA prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo:

PREMOG domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREGOG vseh vrst

KOKS livarniški, plavzarski in plinski

BRIKETE

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta štev. 15/1

Vešč stavbeni tehnik z vsaj triletno pisarniško in stavbno prakso se sprejme takoj. — Ponudbe na: Gradbeno podjetje **G. Tönnies**, dr z o z., LJUBLJANA.

Lovske puške flobert puške, revolverje, pištole in vse potrebščine za lov in ribji lov kupiš pri: **F. K. KAISER**, puškar, Ljubljana, Selenburgova 6. — Kupujem in prevzemam staro orožje v komisijso prodajo.

Šivalni stroji!! izbora konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15 letna garancija. 117

Vezanje se počne pri nakupu brezplačno. — **PISALNI STROJI «ADLER»**, Kolesa iz pr. in to arn — «Dürkopp», «Stryia», «Waffenrad» (Orožno kolo), Pletilni stroji: večno v zalogi. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Da se se tudi na obroke. Cenik: zastojni in franko

Ivan Jax & sin, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Narodna knjigarna d. z o. z. knjigarna in trgovina s papirjem ter pisarniški in šolski potrebščinami, **Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 2** Oblastno dovoljena

razprodaja vsled opustitve trgovine. — Razprodaja bo trajala — samo do srede februarja 1926. Znatno znižane cene. — Ugodna prilika za knjižnice in druge intereseante.

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-TIPIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEJŠO IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJKRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 28